

mo v najkrajšem času nadejati povoljne rešitve. Tako bo vendar enkrat odpo- magano učiteljskim upokojencem in ne bo treba vsakomur se bati zaprositi za upo- kojitev.

Našo tozadevno vlogo smo priobčili v predzadnji številki Učiteljskega tovari- ša in učiteljstvo obvestili tudi o korakih Pov. UJU, ki jih je napravil pov. tov. L. Jelenc pri delegatu financ g. dr. Šavni-

VLADIMIR POŽAR:

Pravni položaj učiteljstva.

(Poročal pri logaškem učiteljskem krož- ku v Dol. Logatcu dne 17. maja 1924.)

Pod pojmom »pravni položaj učiteljskega« nam je umeti predpise o služ- benem nameščanju, o službenih dolžno- stih in pravicah, o službenem ocenjevan- ju, o discipliniranju, o službenih prejem- kih, o prestopu službe, o upokojitvi in o preskrbi preostalih družinskih članov.

Vse te predpise vsebuje novi zakon o civilnih uradnikih in ostalih državnih nameščencih, s katerim se mora vsakdo izmed nas seznanjati, pa tudi seznaniti.

Kot nam že naslov tega zakona po- ve, velja isti za vse uradništvo in name- ščenstvo vseh mogočih panog državnih služb in za vse različne stroke. Zato pa je ta zakon za našo stroko in za naš učiteljski svet v marsičem nejasen in nepo- poln, s še veljavnimi starimi šolskimi zakoni v mnogočem nesoglasen in ostane tak vse dotlej, da dobimo nov šol- ski zakon, v katerega mora- rajo priti tudi jasna določila o našem pravnem razmer- ju, oziroma dotlej, da izda ministrski svet ali prosvetno ministrstvo posebne prehodne uredbe o vsem, kar je gene- ralno v zakonu sicer označeno, a se brez obljubljenih specijelnih uredb še ne da izvesti.

Zato mora biti skrb naših organiza- cij, da pridemo čimprej do popolne jas- nosti in do popolne izvedbe uradniškega zakona. Opozoriti moramo naše UJU na vse nejasnosti in nesoglasja, ki jih opa- žamo v pogledu naših pravnih razmer.

Ni moj namen in tudi ne naloga se- znanjati članstva z vsemi predpisi urad- niškega zakona. Sami ga lahko čitate. Pač pa hočem predložiti nam vsem to, kar je glede popolnosti izvedbe tega za- kona še želeli in zahtevati in v čem se nova pragmatika ne krije s še veljav- nimi predpisi oziroma šol. zakoni.

Čl. 252. tega novega zakona pravi, da prestejajo veljati z dnem razglasitve tega zakona vsi zakoni, ki so veljali do sedaj za civilne državne uslužbenice, ko- likor ni odredeno v tem zakonu izjema.

Ker učiteljstvo svojočasno pri nas ni bilo državno, je bilo po podražavljenju njegovo pravno razmerje odvisno (iz- vzemši glede plač) še vedno od starih dež. šol. zakonov z dne 29. aprila l. 1873, dež. zak. št. 22, deloma izpremenjenega in dopolnjenega po zakonih z dne 26. oktobra 1875, dež. zak. št. 27, z dne 28. okt. 1875, dež. zak. št. 28, z dne 18. junija 1877, dež. zak. št. 6, z dne 9. marca 1879, dež. zak. št. 13, z dne 30. aprila 1886, dež. zak. št. 11 z dne 29. novem- bra 1890, dež. zakonika št. 23 (glej Hein- za od str. 471 do 531), dalje od državne- ga šol. zakona z dne 14. maja 1869 drž. zak. št. 62, oziroma postavbe od 2. maja 1883, drž. zak. št. 53 — §§ 48. do 58, ter od naredb ministrstva za uk in bogo- častje z dne 29. septembra 1905, štev. 13.200, drž. zak. št. 159 (glej dokončni šol. in učni red str. 16—18, str. 89 do 104). Vsi ti zakoni bi bili torej po čl. 252. novega zakona nazveljavljani.

Iz razveljavljanja sledi, da pri na- meščanju učiteljstva nimajo nobene be- sede več niti krajni, niti okrajni, niti višji šolski svet (slednjega že celo ni več), da se stalne službe ne podeljujejo po javnem razpisu, da prošnji za premeščanja ne sprejema okrajni šolski svet, da je tudi zakon o šolskem nadzorstvu iz leta 1912, zlasti glede delokroga omejen itd., itd.

a) Za prvo nameščenje v službi ve- lja člen 12. novega uradniškega zakona, ne da bi bilo pojasnjeno, kje zvedo učitelji začetniki za izpraznjena mesta, da morejo zaprositi za službo. Člen 14, pa pravi, da odločajo o sprejemu v začasno državno službo pristojni ministri, ki sme- jo to pravico prenesti na podrejene orga- ne. V interesu našega stanu bi bilo, da bi imel prosvetni oddelek to pravico.

Glede premeščanja z mesta na dru- go mesto, govori čl. 61., ki pravi v 2. od- stavku: »Ali naj se izvrši izbiranje iz ce- lokupnega števila oseb dotične stroke ali pa naj se to omeji, bodisi teritorialno, bo- dis po uradih, ali naj se popolnjujejo

ku, da se penzijske akontacije niso ustavile prošli mesec vsem onim, ki še niso dobili akontacij dovoljenih iz Beograda.

V teku je tudi večja akcija, da se prenesejo in dekoncentrirajo pri prosveti vsi posli, ki jih dovoli zakon prenesti na oblastne uprave, da se s tem administra- cija pospeši in ugotovi uradništvu posebno glede hitrih izplačil prejemkov in reševa- nja prošnji.

mesta z natečajem, to se predpiše z ured- bami, ki se izdajo za vsako poedino stroko.

Za naše razmere bi bila nujno po- trebna uredba, naj se popolnjujejo mesta z natečajem kot tudi natančen predpis gle- de vlaganja prošnji in katere priloge so potrebne, kajti vse dekrete predlagati je iz takšnih ozirov marsikomu težavno.

Razpisi ali natečaji za izpraznjena mesta naj bi se ne objavljali morda le v »Službenih novinah«, marveč tudi v »Uradnem listu« in stanovskih listih.

b) Službene dolžnosti in pravice so zelo važen del našega pravnega položaja. Z novim uradniškim zakonom se za našo stroko ni mnogo izpremenilo. Od- visni smo tozadevno še vedno od starih zakonov. Omeniti pa mi je tudi tu nekaj prememb, ki si jih je treba zapomniti.

Po starih zakonih je moralo polagati učiteljstvo, zlasti pa oni učitelji, ki so hoteli postati šol. voditelji, usposoblje- nostne izpite iz verouka, dasi tega pred- meta niso poučevali nikjer. Z ozirom na našo ustavo, to menda ni več potrebno, kolikor pa sem poučen, se polagajo ti iz- piti še sedaj.

Učiteljstvo je bilo vezano tudi na nadzorstvo pri verskih vajah, kar tudi odpade po ustavi razen ob narodnih in državnih praznikih. Ostala sta pa še ven- dar dva cerkvena praznika, namreč sv. Alojzij in Rešnje Telo, ob katerih vrši učiteljstvo nadzorstvo nad šolskimi otroci menda obvezno, dasi ista nista predpisana v nobenem zakonu niti pred- pisu, vsled česar bi se ju moralo prepu- stiti učiteljstvu na prosto voljo, hočejo li nadzorovati ali ne. Prazniki so vendar pouka prosti dnevi, ko šola ne deluje.

Tudi glede učne obveznosti posa- meznih učnih moči je ostalo in bo menda ostalo pri starem, dokler šolstvo ne dobi lastnega novega zakona. Učna obveznost pa je pri raznih kategorijah šol kaj raz- lična, kar pravzaprav ni pravično. Tako se more po dosedanjih predpisih obre- meniti učne moči do 30 tedenskih ur, vo- ditelje šol pa najmanj s 16 tedenskimi urami. Kaj pa, kjer ima učna moč več kot toliko ur? Novi zakon o uradnikih nima nobenih določb za kako nagrado za čezurno delo, plača je vsem enaka po službenih letih.

Po novem uradniškem zakonu je preminula tudi pravica do dovoljevanja do tridnevnihih dopustov in to voditeljem šol po krajnih šolskih svetih (s čimer se tangira tudi zopet dež. zakon iz l. 1912.), učiteljstvu pa po njih šol. voditeljih. To dosedanje pravo ukinja čl. 110. novega uradniškega zakona, ki odjemlje pravi- co do dovoljevanja dopustov tudi okraj- nim šol. svetom, dasi zakon iz l. 1912. še ni razveljavljen, pa tudi okrajni šolski sveti še ne odpravljani.

Po členu 110. more odrediti minister starešine, ki dovoljujejo odsotnost po privatnem poslu do 4 dni. Tako poob- lastilo je prejel le g. šef prosvetnega od- delka, pa bi bilo dobro, da bi imeli tudi nižji starešine pravo dovoljevati slično odsotnost, seveda v najnižji izmeri, kot n. pr. dosedaj, kar bi moglo UJU tudi doseči. Saj je odlok prosvetnega oddel- ka precej strog. Po njem more učna moč izostati do 7 dni brez zdravniškega izpričevala, vendar je za opravičeno od- sotnost odgovoren vedno tudi šolski vo- ditelj.

c) Službeno ocenjevanje učiteljstva ostane za enkrat tako kot je, ker pravi čl. 72. uradniškega za- kona, da predpisi glede ocenjevanja po novem zakonu ne veljajo za nastavnike šol.

d) Disciplinski predpisi novega uradniškega zakona so veljavni tudi za našo stroko. Za naše razmere nekaj povsem novega je to, da more kazni za nerednost (to so manjši službe- ni in izvenslužbeni prekrški) izrekat neposredni starešina, ki je v našem slu- čaju šolski voditelj. Zoper izrek kazni po šol. voditelju, se je izrekel nek do- pisnik v »Učiteljskem Tovarišu«, češ, da

bi bili izreki kazni, to je ukor in denarna kazen po šol. voditeljih čisto pristrani. Res je neprijetna dolžnost, izrekat nad tovarišem in tovarišico iste šole slične kazni, zdi se mi pa, da je krivičnost in pristranost nemogoča, ker gre tako ka- znovanemu pravica do pritožbe na sta- rešino neposrednega višjega urada. Uverjen pa sem tudi, da bo vsak šolski voditelj uporabil to pravico le v naj- skrajnejšem slučaju. Da bi prepuščali izreke takih kazni le višjim starešinam, da se otresemo neprijetne dolžnosti, bi si dalo učiteljstvo slabo izpričevalo, iz- pričevalo nezaupanja in netovarištva. Kot verujemo, da morejo biti sodniki — ki so ljudje kot mi — nepristranski, tako zaupajmo tudi šolskim voditeljem, da bodo nepristranski. Da bi se mi smilil zanikrn tovariš, da bi smel biti netočen

Krivda Slomškove zveze, da ni za skupno delo — dokazana.

IZJAVA.

Za vreme moga bavljenja u Ljub- ljani prečitalo sam u 280 br. »Sloven- ca« odgovor »Slomškove zveze« na čla- nak u »Učit. Tovarišu« št. 48. od 4. dec. ov. g. Pošto je u ovome sporu oko toga do koga je krivica što sve slovenačko učiteljstvo nije udruženo u jednu učiteljsku organizaciju, pomnije i moje ime, smatram za dužnost dati ovu svoju iz- javu:

Srpsko učiteljstvo težilo je još pre minulih ratova da održava bratske i dru- garske veze i sa hrvatskim i sa slove- načkim učiteljstvom. Posle oslobođenja i ujedinjenja srpsko učiteljstvo bilo je prvi pokretač, da se sve plemenske i po- krajinske učiteljske organizacije sjedine u jednu opštu, veliku i moćnu državnu učiteljsku organizaciju, u kojoj bi bili udruženi svi učitelji naše ujedinjene drža- ve bez pogleda i na veru i na politička uverenja. Zato su srpski učitelji jako žalili što je jedan deo slovenačkog učitelj- stva ostao van opšte učiteljske organi- zacije i želeo, da se i taj deo slovenačko- ga učiteljstva pridruži ostaloj braći i drugovima udruženih u UJU. Toga radi po želji svojih drugova došao sam u Ljubljano 1922. g. da lično pokušam da se izgleda nesuglasice između učitelja

in nereden v izvrševanju službe, to v na- ši velevažni stroki ne gre.

Disciplinski predpisi v veljavi so strogi, imamo pa vendar mnogo dobrega in med tem zlasti to, da ima vsak obto- ženi zagovornika iz svoje stroke in da so mu sodniki vedno le državni name- ščenci, ki so pri izreku sodbje vezani na zakon, medtem ko je bilo učiteljstvo do- slej sojeno po korporacijah, v katerih je bila večina zastopnikov iz raznih stanov, ki niso imeli o šolski in učiteljski službi dovolji znanja.

Disciplinske predpise mora poznati vsakdo izmed nas prav dobro, saj je ravno učiteljski stan oni, ki ima največ nasprotnikov in kateremu je bil doslej skoro vsakdo tudi nadzornik, vsakdo pa ima pravico do obtožbe.

(Dalje prih.).

učlanjenih u S. Z. i učitelja učlanjenih u UJU. Pod mojim predsedništvom i posle mojih obaveštenja na zajedničkom sa- stanku postignut je bio potpun spora- zum, i zavladao jedno uverenje a to je: da učiteljski stalež u našoj domovini može ostvariti svoje želje i zahteve sa- mo tako, ako svi učitelji budu udruženi u jednu veliku i moćnu stalešku organiza- ciju. U to su onda bili uvereni i svi pri- sutni članovi Slomškove zveze, ali kad je trebalo napisati zapisnik, predsednik Slomškove zveze g. Štrukelj izjavio da on ne može potpisati takoga zapisnika. Tako na žalost do zapisnika nije došlo, a to je bilo po mome ličnom uverenju sa- mo zbog toga, što učitelji, članovi Slo- mškove zveze nisu dobili odobrenje za to od vodstva svoje SLS, a oni nisu imali snage da se od toga emancipuju.

Dakle, što nije došlo do željenoga sjedinjenja među slovenačkim učitelj- stvom, nije krivica do učitelja učlanjenih u UJU, već do slovenačkih učitelja učla- njenih u Slomškovo zvezi, koji nisu imali moći, da se oslobode od stega svoje po- litičke stranke.

Ljubljana, 8. XII. 1924. g.

Jov. P. Jovanović s. r.

Splošne vesti.

— Vse tov.(ice), ki so prejeli kako razsodbo Državnega Sveta pozivamo, da pošljejo Poverjeništvu UJU — Ljubljana natančen prepis dotične razsodbe. Za po- verjeništvu so take razsodbe velike važ- nosti in nujno potrebne, da lahko daje potrebne informacije vsem članom, ki se obračajo v zadevah na poverjeništvu. Ravajte se po geslu: »Vsi za enega in eden za vse!« ter se ne strašite truda za prepis. Pomislite, da bodele sami morda v najkrajšem času potrebovali llike po- moči od Udruženja! Centrala bo močna le tedaj, če jo bo članstvo s svojim sode- lovanjem razbremenjevalo!

— Okrožnica Slomškove zveze. Na- ša okrajna učiteljska društva v masi vračajo na Pov. UJU okrožnico, s ka- tero je skušala Slomškova zveza delati nerazpoloženje med našim članstvom. Iz te moke torej ne bo kruha!

— Ureditev ur in honorarjev vadni- škim učiteljem. Kakor smo obveščeni, se je ministrstvo prosvete postavilo na sta- lišče, da se imajo vadniški učitelji, t. i. sploh vsi, ki na vadicah delujejo rešiti v zmislu odredbe odd. za prosveto štev. 648, 24. februarja 1923 (glej Fink: Zbir- ka važnejših naredb in uredb. IV. zve- zek, št. 11. Izdala Učiteljska tiskarna), ker ni plačati »glavnih« učiteljev, tem- več delo vadniških učiteljev ne oziraje se potem na to je li imajo titulus profe- sor ali ne. Za te je pri Državnem Svetu zadeva tudi ugodno rešena.

— Z redom sv. Save V. razreda so odlikovani Janez Levec, Jakob Furlan, Josip Cepuder in Frančiška Zemme, vsi v Ljubljani.

— Kaj je z »Našim listom«? povpra- šujejo mnogi. Izjavljamo, da nimamo prav nobenega stika z listom. Dopise, ki nam prihajajo v tem oziru, pošljemo upravi »Našega lista«, na katero naj se tudi v bodoče obračajo povpraševalci.

— Slovenščina na višji pedagoški šoli v Zagrebu. Na visoki pedagoški šoli v Zagrebu je letos kakih 18 učiteljev Slo- vencev. Za tiste, ki imajo jezikovno sku- pino, je namesto srbohrvaščine (literature in jezika) uvedena slovenščina; predaval bo prof. Ilesič. Vendar je ena ura srbo- hrvaščine obvezna za slovenske sluša- telje.

— Prosvetni oddelek za Slovenijo. Vodstvo prosvetnih poslov je prevzel g. dr. Pavel Pestotnik. Da bo ustre- ženo vsem potrebam, sprejema prosvetni referent zunanje stranke v decembru tu- di ob nedeljah od 10—12.

— Odpustitev vseh komunističnih učiteljev v Franciji. Kakor poroča »Ma- tin«, je notranji minister pri razpravi o komunistični propagandi v Franciji pred- ložil ministrskemu svetu poročilo, v ka- terem opozarja na novo boljševiško ofen- zivo. Kakor doznava isti list, bo vlada storila vse potrebno, da prepreči komu- nistično propagando. Komunistični učitelji, ki so bili odpuščeni iz službe, ne bodo več sprejeti nazaj. Približno 50 ino- zemskih komunistov, ki so bili aretirani, bo odpravljenih na mejo.

— Božične počitnice na šolah v Slo- veniji. Prosvetni minister je odredil, da trajajo za letos v Sloveniji na vseh šolah božične počitnice od 24. decembra 1924. do vključno 6. januarja 1925. V krajih, kjer so srednje in meščanske šole, se za- ključni pouk dne 23. decembra ob 12. uri.

— Poročil se je v torek 9. tm. tova- riš Miloš Verk, nadučitelj v Sv. Križu pri Rogaški Slatini s tov. gdč. Marto Sekir- nikovo. Iskreno čestitamo!

— Zahvala. Društvo vpok. učiteljev Slovenije je nam izplačalo točno pod- poro 400 Din po najinem umrlem očetu A. Račiču, za kar se zahvaljujeva dru- štvu in ga priporočava vsem tovarišicam in tovarišem. — B. Račič, M. Račičeva.

ZAHVALA.

Za velikodušni dar, ki mi ga je na- klonilo vse ljubljansko učiteljstvo, si dovoljujem tem potom izreči svojo naj- iskrenejšo zahvalo. Bog povrni tisočero!

Agneza Jordan.

Imenovanja in napredovanja.

— i Premestitev. Dosedanji prof. na dekliški realni gimnaziji v Ljubljani dr. Ivan L. a h je prevzet v državno službo ter imenovan za profesorja na ženskem učiteljskem v Ljubljani. Prof. Adol f Ro- bida, ki je bil dosedaj dodeljen ženske- mu učiteljskem, se vrne na svoje prvotno službeno mesto na II. državni gimnaziji.

— i Vpokojena sta prof. na II. drž. gimnaziji v Ljubljani Alojzij Virbnik

in stalna učiteljica na I. mestni dekliški osnovni šoli v Ljubljani Julija Borovskij.

Učiteljski pravnik.

—Š Nakazovanje povišic. Odkar je dobilo učiteljstvo v Sloveniji v roke odlok ministrstva prosvete S. N. br. 15.230 od 15. julija t. l., ki govori o tem, da se nakazuje višja grupa položajne plače od dneva, ko je nakazana, in ne od dneva, ko je dospela, dobivam tozadevno več vprašanj in pozivov, naj se pri glavni kontroli zavzamem za to, da se ta krivica odpravi. V naslednjem hočem zadevo pojasniti.

Večina učiteljstva v tem slučaju obče misli na »povišice« in ne razlikuje poviška osnovne od poviška položajne plače. Osnovna plača se v smislu čl. 47. čin. zak. povišuje avtomatsko, ne tako položajna plača, ki je po čl. 48. vezana na oceno. Zato tudi omenjeni odlok ne govori o osnovni, nego le o položajni. Povišek osnovne plače se nakazuje po dospelosti, povišek položajne od dneva nakazitve, oziroma od 1. dne prihodnjega meseca po nakazitvi. Že pred nekaj meseci sem se informiral pri glavni kontroli, zakaj tako in tam sem izvedel, da glavna kontrola po besedilu zakona drugače postopati ne more. Za njo je mero dajen ukaz, oziroma ministrski odlok, ki je dovolil prestop v višjo grupo, češ, ministrstvo je moglo po prošilcih kvalifikacij v službi ta prestop dovoliti šele z dnem, ko je to storilo. Opozoril sem takoj, da temu ni tako; opozoril osobito tudi na dejstvo, da je marsikdo imel popolno zakonito pravico na prestop rečimo že 1. oktobra 1923, a ker je dobil Rešenje v roke šele v maju 1924 ali še kasneje, ni mogel zaprositi, da se mu prestop v višjo grupo dovoli s 1. oktobrom 1923. Ko sem prišel v Beograd, sem našel teh prošelj več sto nerešenih; zdaj so rešene vse, a v enem dnevu tega ni bilo mogoče izvršiti. Zaprotil pa sem pri Glavni kontroli, da se ozira na dejstvo, da ni krivda prošilcev, ako se niso prevedli v višjo grupo poprej, in zato sem pri vsakem posamezniku označil dan dospelosti. Ali se bo Glavna kontrola na to ozirala ali ostane pri dosednji praksi, še ni znano. Pripomnil bi, da je ta njen postopek isti za vse državne nameščence, in ne tvori učiteljsko nikake izjeme.

S tem pa je tudi dan pravec, kdo naj se pri Glavni kontroli zavzame za to, da izpremeni svojo prakso. To je zadeva obče činovniške organizacije, posameznik v tem pogledu ne more posredovati. Res je, da je baš učiteljstvo najbolj prizadeto; veliko število prošelj se pač težje hitro reši, kakor malo število. — Povedati pa je tudi treba, da je učiteljstvo čisto samo krivo poznih rešitev, ker ne vlaga pravočasno prošelj; saj sem baš te dni še dobil prošnjo za prestop v višjo grupo, ki pa je prošlca dospela že 1. novembra 1923, za marsikoga, ki vem zanj, da mu je tedaj dospela, pa prošnje še sedaj ni...

Vsem v vednost pa povem, da še posebno pazim pri reševanju vlog, da nihče ne bi trpel gnočno, in tozadevne vloge jemljem vedno prve v roke. A mnogo ovira hitro rešitev administrativni predpisani postopek sam, mnogo pa obilica dela. Zato prosim tudi malo potrpljenja. P. Flerč.

—Š Dnevi zborovanja učiteljskih društev so za udeležence pouka prosti. Prosvetni oddelek za Slovenijo, Štev. 21.353. V Ljubljani, dne 24. novembra 1924. Vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom! Tuuradni odlok z dne 7. oktobra 1924, št. 17.357, razveljavljam ter obenem vzpostavljam odlok višjega šolskega sveta z dne 16. decembra 1919, št. 16.158, ki se z njim dovoljujejo pouka prosti dnevi ob zborovanjih okrajnih učiteljskih društev za tiste učne osebe, ki se v resnici udeležujejo zborovanj. — Za šefa: G a n g l s. r.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Vsem učit. P. F. S.! Učiteljske P. F. S., ki še niso poslane zahtevanih podatkov, prosim, da to nemudoma storo, da vem, če sploh obstojajo! Ponovno prosim, da podružnice, ki imajo premalo število članov, prenehajo in se naj njihovi člani vpišejo v kako drugo učiteljsko P. F. S.

—f Vsem članom F. S.! Člani, ki hočejo obnoviti članstvo, plačajo do 31. decembra s članarino in pristopnino 35 Din in naj prilože staro člansko izkaznico, da

odpade nepotrebno pisarjenje. Tovariši (ice), ki niso člani F. S., naj prilože pri informacijah znamko za odovor! Prosim! — Za učit. F. S. Mrovlje, Črnomelj.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina in darila: Učiteljstvo osnovne šole v Leitersbergu 11 Din; učiteljstvo osnovne šole v Brežicah 70 Din; Matilda Vodenikova, Maribor, 10 Din; Rado Strgar, Maribor, 10 Din; Zacherl Fran, učitelj v Ljutomeru 50 Din; Fröm Vekoslav in Eliza, Sp. Sv. Kungota, 20 Din; Voglar Franjo, nadučitelj in Pogačnik Janko, Celje, 15 Din; učiteljstvo deške osnovne šole III. v Mariboru 100 Din; ravnateljstvo meščanske šole v Murski Soboti 30 Din; učiteljstvo osnovne šole v Hotizi (Prekmurje) 30 Din; šola Št. Janž na Vinski gorji 20 Din; Leon Cepuder, šolski vodja v Melincih (Prekmurje) 40 Din; vodstvo deške osnovne šole v Ribnici na Pohorju 50 Din; v počaščenje spomina umrlega dobrega prof. A. Šubica njegov goriški učenec Andrej Pirjevec, šolski upravitelj na Remišniku 50 Din; dekliška osnovna šola v Pruju 30 Din; učiteljstvo deške meščanske šole v Mariboru 130 Din. — Vsem darovalcem prav iskrena zahvala! — Tovariši in tovarišice: za prav izdatna božična darila (čeprav v obliki vračila dolgov!) se priporoča Učiteljski dom v Mariboru. — M. Kožuh, blagajnik.

—g Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je darovalo učiteljstvo na Barju za Ganglov kamen 35 Din, in sicer a 10 Din Tit Grčar, Ladislav Požar Angela Petričeva ter 5 Din Gregorič-Mandljeva; Julij Mayer, nadučitelj v Zg. Tuhinju pa 5 Din kot mesečni prispevek za december t. l. — Letošnji darovi znašajo 24.987,50 Din. — Društvo je razposlalo priznanim podpornikom položnice. Prejemniki naj jih uporabljajo sami, oziroma naj jih oddajo ob nadečih se prilikah v uporabo tovarišem-sosedom!

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Novo kulturno nasilje proti primorskim Slovanom. Kakor znano, je tržaški prefekt pred enim tednom izdal okrožnico, s katero se prepovedujejo dramske predstave v slovenskem in hrvaškem jeziku. Sedaj se objavlja nova okrožnica, ki izvaja še hujše kulturno nasilje nad primorskimi Slovani. Šolske oblasti so razposlale okrožnico, ki se tiče tako imenovanih »dodatnih ur«, med katerimi se je poučevala slovenščina oziroma hrvaščina, torej materinski jezik. Ta pouk je sedaj naši deci kratkomalo preprečen. Okrožnica namreč glede dodatnih ur določa, da se med poukom slovenščine oziroma hrvaščine ne sme rabiti niti kaka knjiga niti učiti pisanje. Pouk se ima vršiti pri teh dodatnih urah le na način ustnenih razgovorov med učitelji in učenci. Do danes se še ni moglo ugotoviti, ali gre pri tem za splošno naredbo, ki bi naj izdalo šolsko skrbništvo za vse šole Julijske Krajine, ali pa je ta okrožnica le čin posamičnih šolskih ravnateljev.

—r Prepoved slovenskih predstav ukinjena. Iz Trsta poročajo, da je tržaška prefektura obvestila jugoslovenskega poslanca dr. Wilfana, da je odredba o prepovedi prireditve v slovenskem in hrvaškem jeziku preklicana. V veljavi pa ostane še nadalje cenzura besedil. K temu uradnemu obvestilu pripominja tržaška »Edinost«: »Ta preklic nas ne preseneča, ker smo bili prepričani, da se taka odredba ne more vzdržati«. Nadalje naglašajo list, da slovensko ljudstvo ni zadovoljno, da se naredba le formalno preklicuje, ampak je za pomirjenje javnosti absolutno potrebno, da preneha vse oviranje delovanja slovenskih in hrvaških društev. »Slovenici«, naglašajo »Edinost«, tudi ne nastopamo proti pametnemu nadzoru vanju delovanja društev od strani oblasti. Povedati pa moramo, da bi bila za vsa društva naravnost neznosna šikana, ako bi se za namene cenzure zahtevali prevodi raznih dramatičnih del, ki se upričarjajo na odrh. V ta namen morajo oblasti, ki upravljajo Julijsko Krajino, imeti na razpolago ljudi, sposobne za cenzuriranje slovenskih del. Treba je tudi, da se ta posel vrši hitro, da bodo društva pravočasno obveščena o eventualnih ukrepih cenzure. Končno naglašajo »Edinost«, da preklica prepovedi ni smatrati morda za kako politično zmago. Nam ni do takih lavorik, pač pa nam je v zadoščenje, da se je vsaj za hip na merodajnih mestih uveljavilo pravo spo-

znanje. O kaki zmagi bomo mogli govoriti šele tedaj, bo bodo taki ukrepi sploh nemožni. Dolžnost naša pa je, da se v imenu društev zahvalimo poslancu Wilfanu za njegovo energično posredovanje tako v Trstu, kakor tudi v Rimu.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Francišanska ulica, št. 6.

Ocene.

—k Ženski svet gre h koncu drugega leta svojega obstanka. V tej predzadnji številki razgrinjata uredništvo in uprava v skromnih besedah program za leto 1925. A navadile so nas izdajateljice tega prvovrstnega slovenskega ženskega lista, da nam v dejanju mnogo več dajo, kakor obljubljajo. In ni čuda, da je »Ženski svet« že preplaval tudi vso Jugoslavijo, tako da že v drugem polletju ni bilo več dobiti prvih letošnjih števk, in so se morale nove naročnice zadovoljiti z drugim polletjem. Dobro bi bilo zato, da se nove naročnice za leto 1925, oglašajo čim prej na naročbo, da uprava v Ljubljani more naročiti dovolj iztisov. — Naročbe sprejema gospa Mila Prunk, Ljubljana, Karlovska c. 20/I. Za prihodnje leto bo enotna letna naročnina znašala Din 64, polletna Din 32, četrtletna Din 16; zato pa bodo vse naročnice brez izjeme prejemale tudi krojne pole.

—k Zimski vozni red je izšel v založbi Zvezne knjižarne v Ljubljani. Vsebinska mu je sledeča: 1. Splošni del. Wažne telefonske številke. Konzulat v Ljubljani in Zagrebu. Kolkovine. Poštne, brzajavne in telefonske pristojbine. Maksimalne tarife za izvoške. Za potnike važne točke železniških obratnih predpsov. Pristojbine železniških nosačev. Železniška tarifa za prevoz potnikov in prtljage (kilometerska tabela). Cene za prevoz potnikov po cestah. II. Železniški vozni red. Pregled železniških prog. Odhod in prihod vlakov iz oz. v Ljubljano. Znamenja, kratice in druga pojasnila. Vozni redi št. 1—20. Direktni, spalni in jedilni vozovi št. 20 a —20 c. III. Početni (poštni) vozni redi št. 21—93. IV. Parobrodni vozni redi. V. Seznam postaj. VI. Priloga: Kurzna karta Slovenije v merilu 1:475.000. [Ta geografsko pravilna skica, ki se dobi v »Zvezni knjižarni« v Ljubljani za ceno 3 Din tudi brez te knjižice, vsebuje vse železniške proge z vsemi postajami, potem vse poštne in avtomobilne proge, vse poštne urade z označbo, če ima pošta tudi brzajav oz. telefon, ter vse poštne zveze (peš). Ker so zveze začrtane geografsko pravilno po cestah, je mogoče premeriti razdalje tudi med kraji, med katerimi ne obstoja vožnja (torej tudi ne vozni red, iz katerega bi bila razvidna razdalja), če se upošteva, da odgovarja 1 cm dolga pot na tej kratki 475 km v naravi. Sploh pa se lahko meri po merilu, ki je začrtano na karti.]

—k Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala pravkar svoje publikacije in sicer štiri knjige t. l.: Carski sel (Mihail Strogov) II. del. Spisal Jules Verne. Poslovenil dr. A. R. Slovenske večerice 77 zvezek. — Travnštvo. Slovenskim živinorejcem v pouk. Spisal ing. chem. Jakob Turk, ravnatelj kmetijsko-kemičnega zavoda v Ljubljani. — Apostoli gospodovi. Spisal dr. Jožef Lesar, prof. bogoslovja. — Koledar Družbe sv. Mohorja 1925. — Cena posameznim knjigam je: Carski sel II. del 12,60 Din, Travnštvo Din 6, Koledar za l. 1925 Din 12. Za člane znaša naročnina za vse knjige 30 Din letno.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA bo zborovalo v soboto, dne 20. decembra t. l. točno ob 10. uri v državni osnovni šoli v Murski Soboti. Na sigurno udeležbo pozivljamo vse članice(ice). Izrečno vabimo vse v Prekmurje došle g. tovariše(ice), da vstopijo kot sodelavci pri nalogi, ki nam jo narekuje skrb in blagor naše domovine. Donesite zavedne volje i čilih sil! — Odbor.

Poročila:

+ LJUTOMERSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 11. oktobra 1924 pri Kapeli. Kljub izbornemu jesenskem vremenu je od 64 članov manjkalo 29.

Predsednik pozdravi vse udeležence, med njimi v društvo novo vstopivša člana Šafariča in Stoparja iz Križevcev, posebno pa bivšega ljutomerskega člana tov. Dostala, ki je kot strokovni tajnik posetil zborovanje v imenu Poverjenjstva. V izbranih besedah se je poslovil nato predsednik tov. Mavrič v imenu društva od tovariša nadzornika Ivana Koropca, ki zapušča okraj kot žrtev nasilja in divjega strankarstva. Kot vnet in vzoren društvenik se je udeleževal redno zborovanj, bil je topel in vnet zastopnik učiteljstva, kar je pokazal kot član okrajnega šolskega sveta ob vsaki priliki. — V najlepši moški dobi je pograbila usoda društvu tov. Fürsta. Bil je agilen, vnet in radi vednega humorja priljubljen tovariš. V znak spoštovanja navzoči vstanejo in zakličejo njegovemu spomenu trikratni »Slava«. Mesto venca daruje društvo 100 Din »Učiteljskemu domu« v Mariboru.

Situacijsko poročilo. Splošen pregled o delovanju Poverjenjstva UJU Ljubljana v pretečenem letu je podal

strokovni tajnik tov. Dostal. Na posameznih konkretnih slučajih je dokazoval vseskozi korektno postopanje Poverjenjstva, posebno v kolikor se to tiče raznih imenovanj in premeščenj. Poročevallec bodri in vzpodbuja k zvestobi.

Poročilo o pokrajinski skupščini je izostalo, ker društvo ni bilo zastopano. Pregledno sliko o glavni skupščini v Dubrovniku je pa podal tov. predsednik sam. Splošna želja je bila, da se oglašeni udeležencev in še doda svoje osebe vtise iz prezanimivega potovanja.

Stanovske zadeve. Sklene se enoglasno, da se v evidenčne svrhe vpelje seznam redno in neredno obiskajočih članov; odsotni se imajo vedno opravičiti.

Dopis »Podpornega društva za učiteljski naraščaj v Ljubljani« je izzval živahno debato, v katero je posegel informativno tudi tov. Dostal. Ker so bili člani raznih mnenj, se končna odločitev poveri društvenemu odboru. — »Učiteljsko samopomoč« društvo odobrava in se zanj zavzema. V svrhu pristopa se je prijaviti v ljutomerskem okraju tov. Zacherlu Fr., v gornjeradgorskem pa tov. Francu Jaušovcu.

Predavanje o biološkem razvoju živalstva. Tov. Ivanjšič je nadaljeval svoj pregledni temo iz prirodoznanja. Podal je sistematični pregled črvov, pri katerih je v prvem predavanju končal, členonožcev, mehkuževcev, iglokožcev in vretenčarjev. V slednjih je dal natančnejši opis razvoja in točnejšo sliko oplodjenja in razmnoževanja. Izredna tišina in napeta pozornost navzočih sta pričali o stvarnosti teme in nudili predavatelju za trud najlepše plačilo.

+ MARENBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 6. novembra 1924 v Vuhredu.

Navzočih 22 izmed 34 članov.

Tov. predsednik pozdravi prisrčno vse navzoče ter z veseljem konstatuje, da se je zbralo lepo število. Posebno pozdravi novo članico tov. Vlasto Tomažičovo in gosta to. Drago Puhra in Alfonza Koprivo. Novince vabi tov. predsednik k pristopu.

Predavanja: 1. Tov. Makso Tomažič poda nekaj zanimivih misli o »Narodno-državljanski vzgoji s posebnim ozirom na obmejno šolstvo«. Tov. predsednik se mu zahvali za dobro sestavljen in zanimiv referat ter izrazi željo, da bi še drugi prevzeli predavanja pri zborovanjih. 2. Tov. Widmoser nam je razkazal motive iz Dravske doline, nato pa zelo zanimive slike iz starega Egipta. Slike bi bili nemi spomeniki iz davnih časov, da nam ni gospod dr. Mörtl tako zanimivo razlagal njih pomen ter nas seznanil z zgodovino Egiptčanov. S kakšnim zanimanjem so zborovalci sledili razlagi in razkazovanju se potrjuje s tem, da je bilo vsem žal, da serija ni obsegala večje število slik. Tov. Widmoserju in gospodu dr. Mörtlu se predsednik za ves trud najtopleje zahvali.

Slučainosti Sprejeli sta se sledeči dve resoluciji, katerih prva se je predložila Pov. UJU, druga se pa glasi:

Ministrstvo za promet se prosi, da dovoli tudi državnim upokojencem in njihovim rodbinskim članom ter družini aktivnih uradnikov 50% popust na železnicaht ravno tako kakor aktivnim nameščencem. Kakor so objavili časopisi, namestajo dovoljevatj samo nižjim uradnikom polovično vožnjo v 3. razredu, vsi višji pa bi se morali voziti v 2. razredu.

Ker bi nam bila olajšava vozitj se v 2. razredu prav malo v korist ter je še povrh nedemokratično, da bi se uradnike sililo voziti v 2. razredu, naj Pov. UJU stori primerne korake.

Članarina se zviša na 120 Din, katera se plačuje za prvo četrtletje januarja 36 Din, ostanek pa mesečno po 12 Din tako, da je meseca avgusta poravnano že vse.

Vsem onim, ki še niso plačali članarine, se pošljejo položnice, da poravnajo čimprej svoj dolg, sicer se jim bodo ustavili listi ter dolg iztirjal. — Tajnica.

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 4. decembra t. l. v mali dvorani »Narodnega doma« v Celju. Od 134 članov je bilo navzočih 110.

Zborovanje je počastil s svojim posetom tudi poverjenik UJU tov. ravnatelj Jelenc. Uyodoma je društveni predsednik navzoče vzpodbujal k skupnemu delu, naglašujoč velepomembno geslo jugoslov. učit. prapora: En narod, ena država, en kralj!